

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עה

עין מושפט נר מצוה

קב א ב מיי פ"ג
מהלכות גניבה הל'
ט סג עשין עא:

מוסף רש"י

אם המוצא בעדים.
אם תחלה תמלא בעדים,
תמצא בדיוקין. תמצא
הכפל שהוא קנס בדיוקין,
פוט' למורשיע את
עצמו. א"ע"פ שפלו
עדים אחרי כן אינו
משלם כפל (ע"ל סד).
ראה עדים שמשמשין
ובאין. רבותא אשמועינן
לדע"ג דתמנא צעמנא
דעדים אורי ויחייב עצמו
בקנס כשחבר גנבה, אפילו
הי' הו"א הודאה ופטור
מן הכפל ויזון דלון
כאן כפל פטור אף
מן הטענה שפטר זה
וצלו עדים שגנבו וטענ
ומכר, לכל הי'א לליכא
כפל ליכא חייב טעמה,
דאמרינן תשלומי ארבעה
ותמנא רב חמנא ולא
תשלומי שלשה וארבעה,
וכיון דכפל ליכא צלל ליה
מד (שבועות טז).

רבינו חננאל

חזן למשכב בתי הדין הוה
וכעין שיחה הוה. ודבריו
שתי הבריות פשוטין
היו. איתמר, מודה בקנס
ואחר כך באו עדים רב
אמי' פטור ושמואל אמי'
חייב. מאי טעמ' דרב
כח' אם המצא בעדים
פטור בדיוקין ישלם
תמנא למורשיע את עצמו
ומודה שגנבה פטור, האי
מאשר ירשיעון אלהים
נפקא, אלא שמע מינה...
איתביה רב לשמואל,
מינה מודה בקנס ואחר
כך באו עדים פטור. ופריך
שמואל... כ"י אלעזר בר'
אמי' דאמי' יבאו עדים
יריעדו. ואוקמה לשמעתיה
כתנאי ואמ'... לא אמ'
אלא בשזהרה אחר שראה
העדים דאיכא למימר
דמשום כך בכתנאי אורי.
אבל במודה [בכית' דין],
בגון הבעותו בעליו
הוודה, דבריו הכל אף
על גב דלאחר כך באו
עדים פטור. ובא רב
דאמי' (המנונא) דלמיר רב לפרש
ואמ' מסתברא מילתיה
רב באומ' גנבתי, פיר'
דאמי' חייב בגנבה ומחייב
עצמו בקרן הוא שאם כפר
בטביחה ומכירה ואחר כך
באו עדים פטור. אבל
אם כפר בכל ובאו עדים
בגניבה ותנחייב וחזר
הוודה בטביחה ומכירה,
אם באו עדים חייב,
דהא ודאי הודאתו אינה
חשובה הודאה, איפרומי
מיערים וכל הודאה שאינו
מחייב עצמו כלום אינה
הודאה. ואמ' ליה רבא
והא רב חסדא איתבי
לרב הונא תלמידיה דרב
מעשה דרבן גמליאל דלא
מחייב עצמו בהודאתו
כלום, ולא שני ליה הדין
שניא, אלא אמ' הודאה
זו חזן לבית דין היתה.
ולא השריב רב המנונא
תשובה. ואמ' ר' יוחנן
עוד כי הא דרב המנונא
ה"ג.

משום ביעתותא דעדים קא מודה. והא דאמר פסק שזעמ
העדות (שזעמ ד' ג): דלרבי אלעזר בר' שמעון לא
משכחת לה דמודה מפי עצמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל
היינו אליבא דשמואל: **אמר** ל"ה רבא (ט) קפחת לסבי דבי רב.

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

המדרש שאמר דבר שאינו דא' רב
הונא דידע מילתיה דרב גדול ממך
אין לו זה החילוק וקשה דככל דוכתי
הוי קיפוח לשון נילוח כמו לקפחני
זהלכות הן באין צפ' שני דקדושין (ד'
נב): ודמיר (ד' מט): וכמו קפחניהו
לתלמא רבנן סמיכי צעמנא גיטין
(ד' כט): ורש"ס פ"י ד"ג אמר ליה
רבא אלא אמר רבא קפחתי לנסי דבי
רב פירוש נלחתי את רב המנונא
שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח
דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב
יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק
והציג רחמי מפ"ק דסנהדרין (ד' ח'
והס"ו) דאמר התם אמרי צי רב רב
הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי
צי רב ומשני אלא אימא רב המנונא
והלכי קרי ליה סבי דבי רב וקשה
חדא שמוחא כאן צספרים אמר ליה
ועוד דאין דרך לומר איתמר נמי
אמרי קסתר את דבריו ועוד דכוותיה
דרב המנונא דייק מתני' וברייא
דאמר צסמוך ולרב הונא מפקא
מתני' מדברי רב ונראה לפרש אמר
ליה רבא (ט) קפחת לסבי דבי רב כלומר
אמר ליה רבא רב לרב המנונא נלחתי
את רב הונא שהוא סבי דבי רב שהוא
לא ידע לחלק כאשר חלקת וצסנהדרין
מפרש ר"ת אימא רב המנונא פירוש
לא מימא אמר רב הונא אמרי צי רב
אלא אמר רב המנונא אמרי צי רב
וכן משמע דלפי האמת נמי הוי אמרי
צי רב רב הונא דזהרל (יבמות ד'
פג: וסס"ו) קאמר צי רב מני רב הונא
ורב הונא אין הלכה קאמר וצקונט'
דחק שס לפרש דא' דאמר צסנהדרין
אימא רב המנונא דוקא היכא דמוכח
דהיינו היכא דליכא אמר רב הונא
אמרי צי רב התם הוי רב המנונא
וקשה דא"כ כי קאמר צסנהדרין שלחו
מתס רבי יוסי צר חנינא מתכו עליה
צמענדא ר' אלעזר ופריך הא שלחו
מתס לרבי יוסי צר חנינא מוצא כו'
ומשני אלא איפוך ה"ל לשנויי היכא
דמוכח שאני ועוד דלא יתכן כלל
שיאמר רב הונא משום רב המנונא
שהיה תלמיד תלמידו דמשמע
צריש דער (עירובין ד' סג): ואין
להאריך כאן צזה

ברייא

שלא צבים דין הוה. לא היו צית דין יושבין ולא מקום ישיבת
צ"ד הוה אלא צסוק הודה לו: **שכבר** הודיע. משמע אפילו אמו
עדים צתר הכי פטור: **סמאל** צדיינין פטר למרשיע את עצמו.
והאי קרא למ"ל מאשר ירשיעון אלהים נפקא פטר למרשיע את

שלא בבית דין הוה קאי והתניא אמר לו
אין בדברך כלום שכבר הודית מאי לאו
תנאי היא האי תנא דאמר שכבר אין לך
עדים סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים
חייב והאי תנא דאמר שכבר הודית סבר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור לא
דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור
ובהא קמיפלגי האי תנא דאמר שכבר אין
לך עדים סבר חזין לב"ד הוה והך תנא דאמר
שכבר הודית סבר בבית דין הוה: איתמר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב (ט) אמר רבא בר אהילאי
מאי טעמא דרב יאם המצא בעדים תמצא
בריינין פטר למרשיע את עצמו למה לי
מאשר ירשיעון נפקא אלא ש"מ מודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור ושמואל אמר
לך ההוא מבעי ליה לגנב עצמו כ' בדרתנא
דבי חזקיה איתביה רב לשמואל (ט) ראה
עדים שמשמשין ובאים ואמר גנבתי
אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם
אלא קרן אמר ליה הכא במאי עסקינן בגון
שחזרו עדים לאחוריהם והא מדרתני סיפא
רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבאו עדים
ויעידו מכלל דתנא קמא סבר לא אמר
ליה שמואל לאו איכא ר' אלעזר בר' שמעון
דקאי בוותי אנא דאמרי בר' אלעזר בר'
שמעון לשמואל ודאי תנאי היא לרב מי
לימא תנאי היא אמר לך רב אנא דאמרי
אפי' לרבי אלעזר בר' שמעון עד כאן לא
קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא
משום דקא מודי מחמת ביעתותא דעדים
אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר
בר' שמעון מודה אמר רב המנונא מסתברא
מילתיה דרב באומר גנבתי ובאו עדים
שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן אבל
אמר לא גנבתי ובאו עדים שגנב וחזר
ואמר טבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח
ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר
(ט) רבא (ט) [קפחת] לסבי דבי רב דהא רבן
גמליאל פטר עצמו מכלום הוה וקאמר
ליה רב חסדא לרב הונא ולא קא משני
ליה איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר
ר' יוחנן גנבתי ובאו עדים שגנב פטור
שהרי חייב עצמו בקרן אבל אמר לא (ט) גנב
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

שלא בבית דין הוה קאי והתניא אמר לו
אין בדברך כלום שכבר הודית מאי לאו
תנאי היא האי תנא דאמר שכבר אין לך
עדים סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים
חייב והאי תנא דאמר שכבר הודית סבר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור לא
דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור
ובהא קמיפלגי האי תנא דאמר שכבר אין
לך עדים סבר חזין לב"ד הוה והך תנא דאמר
שכבר הודית סבר בבית דין הוה: איתמר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב (ט) אמר רבא בר אהילאי
מאי טעמא דרב יאם המצא בעדים תמצא
בריינין פטר למרשיע את עצמו למה לי
מאשר ירשיעון נפקא אלא ש"מ מודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור ושמואל אמר
לך ההוא מבעי ליה לגנב עצמו כ' בדרתנא
דבי חזקיה איתביה רב לשמואל (ט) ראה
עדים שמשמשין ובאים ואמר גנבתי
אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם
אלא קרן אמר ליה הכא במאי עסקינן בגון
שחזרו עדים לאחוריהם והא מדרתני סיפא
רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבאו עדים
ויעידו מכלל דתנא קמא סבר לא אמר
ליה שמואל לאו איכא ר' אלעזר בר' שמעון
דקאי בוותי אנא דאמרי בר' אלעזר בר'
שמעון לשמואל ודאי תנאי היא לרב מי
לימא תנאי היא אמר לך רב אנא דאמרי
אפי' לרבי אלעזר בר' שמעון עד כאן לא
קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא
משום דקא מודי מחמת ביעתותא דעדים
אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר
בר' שמעון מודה אמר רב המנונא מסתברא
מילתיה דרב באומר גנבתי ובאו עדים
שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן אבל
אמר לא גנבתי ובאו עדים שגנב וחזר
ואמר טבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח
ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר
(ט) רבא (ט) [קפחת] לסבי דבי רב דהא רבן
גמליאל פטר עצמו מכלום הוה וקאמר
ליה רב חסדא לרב הונא ולא קא משני
ליה איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר
ר' יוחנן גנבתי ובאו עדים שגנב פטור
שהרי חייב עצמו בקרן אבל אמר לא (ט) גנב
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

שלא בבית דין הוה קאי והתניא אמר לו
אין בדברך כלום שכבר הודית מאי לאו
תנאי היא האי תנא דאמר שכבר אין לך
עדים סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים
חייב והאי תנא דאמר שכבר הודית סבר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור לא
דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור
ובהא קמיפלגי האי תנא דאמר שכבר אין
לך עדים סבר חזין לב"ד הוה והך תנא דאמר
שכבר הודית סבר בבית דין הוה: איתמר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב (ט) אמר רבא בר אהילאי
מאי טעמא דרב יאם המצא בעדים תמצא
בריינין פטר למרשיע את עצמו למה לי
מאשר ירשיעון נפקא אלא ש"מ מודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור ושמואל אמר
לך ההוא מבעי ליה לגנב עצמו כ' בדרתנא
דבי חזקיה איתביה רב לשמואל (ט) ראה
עדים שמשמשין ובאים ואמר גנבתי
אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם
אלא קרן אמר ליה הכא במאי עסקינן בגון
שחזרו עדים לאחוריהם והא מדרתני סיפא
רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבאו עדים
ויעידו מכלל דתנא קמא סבר לא אמר
ליה שמואל לאו איכא ר' אלעזר בר' שמעון
דקאי בוותי אנא דאמרי בר' אלעזר בר'
שמעון לשמואל ודאי תנאי היא לרב מי
לימא תנאי היא אמר לך רב אנא דאמרי
אפי' לרבי אלעזר בר' שמעון עד כאן לא
קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא
משום דקא מודי מחמת ביעתותא דעדים
אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר
בר' שמעון מודה אמר רב המנונא מסתברא
מילתיה דרב באומר גנבתי ובאו עדים
שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן אבל
אמר לא גנבתי ובאו עדים שגנב וחזר
ואמר טבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח
ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר
(ט) רבא (ט) [קפחת] לסבי דבי רב דהא רבן
גמליאל פטר עצמו מכלום הוה וקאמר
ליה רב חסדא לרב הונא ולא קא משני
ליה איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר
ר' יוחנן גנבתי ובאו עדים שגנב פטור
שהרי חייב עצמו בקרן אבל אמר לא (ט) גנב
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

שלא בבית דין הוה קאי והתניא אמר לו
אין בדברך כלום שכבר הודית מאי לאו
תנאי היא האי תנא דאמר שכבר אין לך
עדים סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים
חייב והאי תנא דאמר שכבר הודית סבר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור לא
דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור
ובהא קמיפלגי האי תנא דאמר שכבר אין
לך עדים סבר חזין לב"ד הוה והך תנא דאמר
שכבר הודית סבר בבית דין הוה: איתמר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב (ט) אמר רבא בר אהילאי
מאי טעמא דרב יאם המצא בעדים תמצא
בריינין פטר למרשיע את עצמו למה לי
מאשר ירשיעון נפקא אלא ש"מ מודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור ושמואל אמר
לך ההוא מבעי ליה לגנב עצמו כ' בדרתנא
דבי חזקיה איתביה רב לשמואל (ט) ראה
עדים שמשמשין ובאים ואמר גנבתי
אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם
אלא קרן אמר ליה הכא במאי עסקינן בגון
שחזרו עדים לאחוריהם והא מדרתני סיפא
רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבאו עדים
ויעידו מכלל דתנא קמא סבר לא אמר
ליה שמואל לאו איכא ר' אלעזר בר' שמעון
דקאי בוותי אנא דאמרי בר' אלעזר בר'
שמעון לשמואל ודאי תנאי היא לרב מי
לימא תנאי היא אמר לך רב אנא דאמרי
אפי' לרבי אלעזר בר' שמעון עד כאן לא
קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא
משום דקא מודי מחמת ביעתותא דעדים
אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר
בר' שמעון מודה אמר רב המנונא מסתברא
מילתיה דרב באומר גנבתי ובאו עדים
שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן אבל
אמר לא גנבתי ובאו עדים שגנב וחזר
ואמר טבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח
ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר
(ט) רבא (ט) [קפחת] לסבי דבי רב דהא רבן
גמליאל פטר עצמו מכלום הוה וקאמר
ליה רב חסדא לרב הונא ולא קא משני
ליה איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר
ר' יוחנן גנבתי ובאו עדים שגנב פטור
שהרי חייב עצמו בקרן אבל אמר לא (ט) גנב
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

אמ' גנבתי ובאו עדים ואמ' שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן, אבל אמ' לא גנבתי וכו'. אמ' רב אשי מתניתין וברייא דייקן כרב המנונא וכו'. יוחנן דבריו פשוטין הן.

(א) לעיל סד: (ב) לעיל סג:
(ג) שזעמנא. ונ"ע 'במות'
שם ד"ה ראה וקמא ע"ב
(ד) ד"ה ציינא, (ד) רש"י,
(ה) ז"ל ולא באו עדים,
(ו) רש"י (ט) ס"א קפחתינהו
לסבי דבי רב יערת
והעסקת לכל בני הישיבה
שאלמת לפניהם דבר שאינו
ותשובתו צלילו ומ"ש צפנים
אינו מפי רש"י ועיין רש"י,
(ח) דף ע"ג, (ט) ז"ל
קפחתינהו, רש"י, (י) וד"ה
אלא, (ס) ד"ה אמרן.

תורה אור השלם

1. אם הוציא תבוצא
ביתו הגנבה משור עד
חבור עד שיה חיים שנים
ישלם: שמות כב ג
2. על כל דבר פשע על
שור על חבור על שיה
על שלוקח על כל אגדה
אשר יאמר כי הוא זה
עד האלהים ובא דבר
שניהם אשר ירשיעון
אלהים ישלם שנים
לרעה: שמות כב ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה רבא
קפחתינהו לסבי דבי רב:
(ב) שם אלא אמר לא
גנבתי וכו': (ג) רש"י
ד"ה מבעי ליה וכו' דבי
חזקיה. י"ב לעיל סוף דף
ס"ג: (ד) ד"ה (אמר רבא
גרסי' ולא גרסינן אמר
ליה). תא"מ וי"ב וזה מפי'
רש"ס ואח"כ מה"ד
קפחתינהו לסבי דבי רב
יערת והעסקת והירעות
לכל בני הישיבה על בית
המדרש צלמך לפניהם
דבר שאינו ותשובתו צללו
וזה פ"י רש"י ולפי זה שפר
גרסי' אמר ליה ואח"כ
מה"ד (רב המנונא קרי
והי' דבריו) תא"מ וי"ב גס
זה מפרש"ס: (ה) תוב'
ד"ה אמר ליה רבא
קפחתינהו לסבי וכו'
שאמרת דבר: (ו) בא"ד
ונראה לפרש אמר ליה רבא
קפחתינהו לסבי: